

Список використаних джерел

1. Белічко Ю. В. Палітра століть. Вибрані твори з живопису з музеїв України / Ю. В. Белічко, А. О. Ізотов. – К. : Балтія-Друк, 2006. – 200 с.
2. Яремків М. Композиція: творчі основи зображення. Навчальний посібник / М. Яремків. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2005. – 112 с.

Тараненко Ю. П., старший
викладач, Бердянський державний
педагогічний університет
(м. Бердянськ)

РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА ХОРЕОГРАФІЧНИХ ЗАНЯТТЯХ

Сучасна освіта характеризується глибокими змінами, зумовленими новими підходами до її реформування, що передбачають методологічну переорієнтацію навчально-виховного процесу на розвиток творчої особистості людини, її індивідуальності, здібностей і потенціалу.

Поліфункціональна дієвість хореографічного мистецтва як одного з найпоширеніших засобів художньо-естетичного виховання особистості зумовлює актуальність дослідження. У педагогічному аспекті хореографічне мистецтво розглядається як частина духовної культури, ефективний шлях залучення особистості до соціуму, можливість пізнавальної, соціальної її активності й творчого саморозвитку.

Мета нашого дослідження полягає у висвітленні особливостей розвитку творчої індивідуальності дітей молодшого шкільного віку на хореографічних заняттях засобами танцювальної імпровізації.

Творча індивідуальність нами розглядається як унікальне поєднання творчих якостей і властивостей особистості, яке виявляється у самостійно-оригінальній творчій хореографічній діяльності.

Танцювальна імпровізація – це нове, популярне явище хореографічної культури, яке допомагає творчо реалізуватися людям з різними фізичними і психологічними можливостями, розкриває індивідуальність кожної окремої особистості.

Аналіз психологічних досліджень (Г. Балла, О. Видри, М. Заброцького та інших) щодо вивчення вікових особливостей розвитку дітей молодшого шкільного віку, дозволив визначити характеристики творчої індивідуальності школярів: високу пізнавальну активність, допитливість, прагнення створити нове, самостійність та оригінальність у розв'язанні поставлених завдань, високу швидкість перебігу розумових процесів, схильність до фантазування та творчої інтерпретації.

Експериментальна робота проводилась нами у молодших групах (7–10 років) Народного ансамблю естрадного танцю «Мар'єн» (м. Бердянськ), метою якої було поступове впровадження в зміст хореографічних занять танцювальну імпровізацію.

Розроблені нами завдання передбачали складання творчих етюдів на основі музичних творів за допомогою вигадування нових рухів або використання знайомих у нових комбінаціях. Тематика творчих завдань планувалася у відповідності до вікових особливостей, інтересів та життєвого досвіду дітей. На початковому етапі імпровізаційні вправи носили індивідуальний характер. Наприклад, під час засвоєння молодшими школярами простору ми використовували прості завдання: рухатися по всій площині, не торкаючись один одного, лицем або спиною, передаючи заданий образ (Віслюк, Кіт, Шрек, Принцеса, Король та ін.). Поступово імпровізаційні завдання ускладнювалися. Так, діти пересувалися у просторі, передаючи почуття радості, страху, сорому або імпровізували відповідно до характеру тієї чи тієї мелодії.

Наступний етап роботи ми присвятили імпровізації у трьох просторових рівнях: першому – лежачи або сидячи на підлозі, другому – нижче половини свого зросту та третьому – стоячи. Діти яскраво розкривали свою індивідуальність та творчо підходили до виконання завдань. Наприклад, необхідно було проповзти як мурашка, рухатися як Велетень, стрибати від радості, пересуватися, наче біжиш від собаки.

Після оволодіння навичками виконання вільної сольної імпровізації ми переходили до ознайомлення дітей з простими контактними вправами та парною імпровізацією. Так, під час переміщення у просторі пропонувалися дітям зупинитися та доторкнутися до того, хто опинився поруч, або виконувати рухи, повторюючи один за одним по черзі («Дзеркало»). Поступово ускладнювалися завдання й пропонувалася тематика імпровізації в парі. Наприклад, «Віслюк просить вибачення у Шрека», «Пінгвін чіпляється із запитанням до мавпи», «Посварилися» тощо.

Практичний досвід показав, що паралельно з парною імпровізацією, бажано вводити до хореографічного заняття завдання з колективної творчості. Їх тематику доцільно підбирати відповідно до сезонних умов, свят, уподобань дітей. Так, нами пропонувалися завдання на передачу «Дощу», «Снігу», «Жари», «Святкового параду», «Свята Нового року», «Улюбленої іграшки» та інші.

Під час імпровізації ми не примушували дітей виконувати ті чи ті завдання, не акцентували увагу на тих, хто соромиться, заохочували незначні творчі знахідки. Для оцінки виконаних завдань з творчої імпровізації, на нашу думку, можна використовувати фотографування цього процесу. Найбільш вдалі імпровізаційні фото ми розташовували на дошці для батьків та дітей з інших колективів. Така форма роботи стимулювала дітей до творчості.

Результати експериментальної роботи свідчать, що діти стали виразніше рухатися, розуміти образну мову хореографічного мистецтва, більш впевненими в собі та розкутими, із задоволенням включалися в уявні ситуації, робили цікаві знахідки образного перевтілення, творчо мислили хореографічними образами.

Отже, включення танцювальної імпровізації в хореографічні заняття з молодшими школярами дало змогу активно розвивати їхню творчу індивідуальність.

Список використаних джерел

1. Мартиненко О. В. Впровадження засобів творчої імпровізації в систему хореографічних занять початкової школи / О. Мартиненко // Початкова школа : Науковометодичний журнал. – 2012. – № 2. – С. 36–39.
2. Тараненко Ю. П. Розвиток художньо-творчих здібностей молодших школярів у процесі хореографічної діяльності : [навч.-метод. посіб.]. – Мелітополь : П. П. Скребейко П. В., 2017. – 84 с.

Ткаченко М. В., викладач,
Полтавська міська школа мистецтв
«Малої академії мистецтв»
імені Р. О. Кириченко (м. Полтава)

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНСЬКОГО ПІСЕННО-ТАНЦЮВАЛЬНОГО ФОЛЬКЛОРУ

Аналізуючи педагогічний потенціал українського пісенно-танцювального фольклору, зазначимо, що в умовах сьогодення перед педагогічною наукою постає цілий комплекс вимог, серед яких найважливіше місце займає проблема відродження національної школи, формування духовно багатішої особистості. Сучасне прагнення до духовного відродження та гуманізації культури нерозривно пов'язане із зверненням до культурної спадщини й усвідомленням духовних традицій українського народу. Фольклор – невід'ємна складова частина національної духовної культури, яка в концентрованій формі подає одночасно народну філософію, етику й естетику, створюючи неповторний національний образ світу. У вужчому розумінні: «Фольклор – це художнє відображення дійсності у словесно-музично-хореографічних і драматичних формах колективної народної творчості, нерозривно пов'язаної з життям і побутом. У ній відбито світоглядні, етичні й естетичні погляди народу» [1, с. 17].

Під педагогічним потенціалом фольклору розуміємо сукупність можливостей педагогічного впливу на особистість, що формується й розвивається, народної творчості, в різних видах і жанрах якої зафіксовано систему народних педагогічних поглядів, що може бути реалізована в процесі природного функціонування фольклору, а також його цілеспрямованого використання в навчально-виховному процесі [2]. Мистецтво, культура кожного народу заглиблені у фольклорні шари його історії. «Фольклор» – це справді саме життя», – писав М. Лисенко [3, с. 179].

У фольклорі як цілісній системі, що історично розвивається, важливе місце посідає й народний педагогічний досвід. За словами А. Іваницького: «Фольклор увібрав естетичний, утилітарний, моральний, правовий, світоглядний досвід сотень поколінь. Це своєрідний конденсат духовної історії людства від найдавніших часів і до сьогодення» [4]. Все це й обумовлює його виховні можливості та здатність виступати засобом виховання.